

EVROPSKI PARLAMENT

2004

2009

Dokument zasedanja

A6-0017/2009

26.1.2009

POROČILO

o poročilu Komisije o izvajanju Direktive 2001/29/ES o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (2008/2121(INI))

Odbor za pravne zadeve

Poročevalec: Manuel Medina Ortega

VSEBINA

	Stran
PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....	3
OBRAZLOŽITEV	9
MNENJE.....	14
MNENJE ODBORA ZA NOTRANJI TRG IN VARSTVO POTROŠNIKOV.....	17
IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU	20

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o poročilu Komisije o izvajanju Direktive 2001/29/ES o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (2008/2121(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju členov 14 in 95 pogodbe ES,
- ob upoštevanju člena 27 Splošne deklaracije Združenih narodov o človekovih pravicah,
- ob upoštevanju členov 17(2) listine o temeljnih pravicah Evropske unije,
- ob upoštevanju poročila Komisije z dne 30. novembra 2007 o izvajanju direktive 2001/29/ES o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (SEC(2007)1556),
- ob upoštevanju zelene knjige Komisije z dne 16. julija 2008 o avtorskih pravicah v gospodarstvu znanja (KOM(2008)0466),
- ob upoštevanju Direktive 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi¹,
- ob upoštevanju direktive 2004/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine² in izjave Komisije 2005/295/ES o členu 2 direktive 2004/48/ES (2005/295) ES³,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 25. septembra 2008 o kolektivnem čezmejnem upravljanju avtorskih in sorodnih pravic za zakonite spletne glasbene storitve⁴,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. januarja 2004 o okviru Skupnosti za kolektivne organizacije na področju avtorskih in sorodnih pravic⁵,
- ob upoštevanju priporočila Komisije 2005/737/ES z dne 18. maja 2005 o kolektivnem čezmejnem upravljanju avtorskih in sorodnih pravic za zakonite spletne glasbene storitve⁶,
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 16. aprila 2004 o upravljanju avtorske in sorodnih pravic na notranjem trgu (KOM(2004)0261),
- ob upoštevanju direktive 96/9/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 1996 o

¹ UL L 167, 22.6.2001, str. 10.

² UL L 157, 30.4.2004, str. 45.

³ UL L 94, 13.4.2005, str. 37.

⁴ Sprejeta besedila, P6_TA(2008)0462.

⁵ UL C 92 E, 16.4.2004, p. 425

⁶ UL L 276, 21.10.2005, str. 54.

pravnem varstvu baz podatkov¹,

- ob upoštevanju Direktive 2006/116/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o trajanju varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic²,
- ob upoštevanju resolucije 27. septembra 2007 z naslovom „i2010: na poti do evropske digitalne knjižnice“³,
- ob upoštevanju člena 45 svojega poslovnika,
- ob upoštevanju poročila Odbora za pravne zadeve in mnenj Odbora za industrijo, raziskave in energetiko ter Odbora za notranji trg in varstvo potrošnikov (A6-0017/2009),

Avtorske pravice v informacijski družbi

1. izpostavlja, da je bilo sprejetje direktive 2001/29/ES eno izmed prednostnih ciljev, ki jih je Evropski svet opredelil na lizbonskem vrhu 23. in 24. marca 2004 v okviru procesa oblikovanja konkurenčnega in dinamičnega gospodarstva, ki temelji na znanju;
2. opozarja, da so Evropska skupnost in države članice dolžne spoštovati mednarodne predpise o avtorskih pravicah, in sicer drugi odstavek 9. člena Bernske konvencije za varstvo književnih in umetniških del iz leta 1986 in 13. člen Sporazuma o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine, čigar pogoje je mogoče najti v odstavku 5 člena 5 direktive 2001/29/ES;
3. meni, da je uporaba direktive v državah članicah zadovoljiva, zadovoljiv pa je tudi njen učinek pri usklajevanju avtorskih pravic;
4. ugotavlja, da zgoraj omenjeno prvo poročilo o uporabi členov 5, 6 in 8 direktive 2001/29/ES ne dovoljuje izvedbe relevantne ocene, saj države članice zamujajo pri prenosu direktive, zato Komisijo poziva, naj svoja prizadevanja usmeri v celovito izvrševanje direktive 2001/29/ES in vseh njenih vidikov ter zagotovi ravnovesje med nagrajevanjem imetnikov pravic in širjenjem v dobro evropskih potrošnikov;
5. obžaluje, da Komisija v svojem poročilu ni upoštevala pravne prakse držav, ki so se Evropski uniji priključile po sprejetju omenjene direktive 2001/29/ES;
6. želi, da bi si Komisija vzela več časa za pripravo obsežnejšega kataloga ukrepov za prenos v nacionalno pravo in prihodnje sodne prakse;
7. meni, da je treba uporabo direktive 2001/29/ES postaviti v širši okvir in še posebej upoštevati določbe v zvezi z elektronskim poslovanjem iz Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2000/31/ES z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu⁴, Direktive 2004/48/ES in določbe v zvezi z varovanjem podatkov iz Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 95/46/ES z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri

¹ UL L 77, 27.3.1996, str. 20.

² UL L 372, 27.12.2006, str. 12.

³ UL C 219 E, 28.8.2008, p. 296

⁴ UL L 178, 17.7.2000, str. 1.

- obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov¹;
8. dodaja, da bi bila morebitna reforma direktive 2001/29/ES neprimerna, saj so države članice njen prenos zaključile šele leta 2006;
 9. ocenjuje, da predstavlja direktiva 2001/29/ES pravično ravnovesje med interesi posameznih vpletenih strani;
 10. opozarja, da igra direktiva 2001/29/ES pomembno vlogo pri prilagajanju avtorskih in sorodnih pravic informacijski družbi;
 11. pozdravlja pomoč Komisije pri razpravah med zainteresiranimi stranmi o sistemih dajatev pri zasebnem kopiranju, in sicer z vzpostavitvijo platforme, ki združuje predstavnike panoge, imetnike pravic in potrošnike, in katere cilj je objektivno oceniti stanje teh sistemov ter vprašanja, ki jih sprožajo, zlasti v spletnem okolju; platformo spodbuja, naj z uporabo doslednega in pravičnega pristopa preuči vprašanja, kot so pravni viri in merila za določanje dajatev za avtorske pravice, vključno z vlogo anket pri potrošnikih v tem postopku in informacijami o sistemih dajatev pri zasebnem kopiranju, ki bodo posredovane potrošnikom; poziva Komisijo k obveščanju Parlamenta o poteku dela te platforme; poleg tega meni, da bi enaki pogoji bili v interesu imetnikov pravic, potrošnikov in panoge;
 12. se sprašuje, zakaj se zgoraj omenjena zelena knjiga Komisije osredotoča skoraj izključno na založništvo in ob tem prezre druge kulturne dejavnosti;
 13. opozarja Komisijo, da je pri predpisih v zvezi z avtorsko in sorodnimi pravicami bistveno in nujno tesno sodelovanje institucij EU, ki morajo med seboj delovati sporazumno;
 14. vztraja, da mora biti Komisija dosledna pri obravnavi avtorskih pravic; predlaga, da en generalni direktorat usklajuje predloge različnih sektorjev in tako pazi na spoštovanje pravne podlage avtorske pravice in prepreči nepredvidene posledice;
 15. ocenjuje, da je varstvo avtorskih in sorodnih pravic ter intelektualne lastnine pomemben del zagotavljanja konkurenčnosti gospodarstva Evropske unije;
 16. ugotavlja, da so ustvarjalne panoge sektor v porastu, ki predstavlja 2,6 % BDP Evropske unije (2003) in zaposluje več kot pet milijonov ljudi; meni, da igrajo ustvarjalne panoge bistveno vlogo v informacijski družbi;
 18. poudarja, da je zaščita avtorske in nekaterih sorodnih pravic v informacijski družbi pomemben dejavnik v razvoju notranjega trga in je temelj učinkovitega kroga spodbujanja, ustvarjanja, vlaganja in širjenja med evropskimi potrošniki;
 19. poudarja, da je zaščita avtorskih in sorodnih pravic eden od pogojev za spodbujanje ustvarjalnosti in inovativnosti ter za varovanje različnih kulturnih identitet;
 20. priznava, da široko razširjanje znanja prispeva k ustvarjanju odprtih in povezanih družb, poudarja pa, da je visoka raven varstva avtorskih pravic bistvena za intelektualno

¹ UL L 281, 23.11.1995, str. 31.

- ustvarjanje, zato je treba v zvezi s tem najti ravnotežje, da se bo lahko ustvarjalnost vzdrževala in razvijala v interesu vseh;
21. poudarja, da je za gospodarstvo, ki temelji na znanju in usposobljenosti, najbolj primeren sistem avtorskih pravic;
 22. poudarja, da so evropski predpisi o avtorskih pravicah, ki določajo visoko raven zaščite, potrebni za nadaljnje inovacije in naložbe urednikov v nove elektronske izdelke in storitve, ki bistveno prispevajo k prizadevanjem Evropske unije, da postane najpomembnejše, na znanju temelječe gospodarstvo na svetu;
 23. meni, da je spoštovanje avtorskih in sorodnih pravic najboljše zagotovilo za razvoj zakonitega digitalnega trga;
 24. pripominja, da sta obstoj raznovrstne ponudbe kulturnih dobrin in storitev ter njihovo razširjanje v Evropski uniji odvisna tudi od spoštovanja in varstva avtorskih in sorodnih pravic;
 25. poudarja, da sta dinamika in raznovrstnost evropskega ustvarjanja temelja svobodnega izražanja;
 26. opozarja, da je varstvo avtorskih in sorodnih pravic sredstvo za zaščito različnih nacionalnih kultur;
 27. poudarja, da mora biti imetnikom pravic omogočeno, da varstvo avtorskih ali sorodnih pravic, kjer so te priznane, uveljavljajo ne glede na državne meje ali načine uporabe, in sicer celo obdobje veljavnosti teh pravic.
 28. opozarja, da se z informacijsko družbo odpirajo novi trgi, na katerih je mogoče varovana dela uporabljati prek elektronskih izdelkov in interaktivnih storitev;
 29. izraža zadovoljstvo nad uspehom projekta Europeana, ki dokazuje, da evropski pristop, temelječ na spoštovanju avtorskih pravic in lažjem dostopu uporabnikov do spletnih ustvarjalnih vsebin, deluje; Europeana izhaja iz želje po partnerskem delovanju in stalnem dialogu med vsemi zainteresiranimi stranmi, s čimer zagotavlja celovitost del, pa tudi visoko kvaliteto zakonite digitalizacije; poleg tega opozarja, da zakonodaja Skupnosti s področja avtorskih pravic določa, da je za digitalizacijo zaščitenih del in njihovo dosegljivost treba pridobiti dovoljenje imetnikov pravic, tudi če gre le za odlomke teh del; poudarja, da to načelo predstavlja eno od osnov Europeane;
 30. ocenjuje, da je pomembno spoštovati moralne pravice avtorjev, in je zaskrbljen zaradi širjenja pogodb o delu ("work for hire"), ki predvidevajo prenehanje avtorskih pravic in ogrožajo pravico do avtorstva nad delom in spoštovanje tega dela;

Sistem izjem

31. opozarja, da se po členu 5(5) direktive 2001/29/ES, izjeme, ki jih predvideva direktiva, lahko uporabijo le v določenih posebnih primerih, ki niso v nasprotju z običajno uporabo dela in ne vplivajo pretirano na legitimne interese imetnika pravic (izjema iz trojnega preskusa);

32. meni, da je treba pri digitalizaciji del spoštovati avtorske in sorodne pravice, pri čemer se ne sme ogroziti običajna uporaba del na internetu, še posebej v zvezi z dohodki, prejetimi iz naslova pravice do omogočanja dostopa javnosti do del;
33. meni, da je pristop, ki temeljni na izčrpnem seznamu neobveznih izjem, kot je bil določen z direktivo 2001/29/ES, dovolj prožen in še naprej sprejemljiv;
34. meni, da mora vzpostavitev digitalnih knjižnic, dostopnih na spletu, v okviru projektov digitalizacije velikega obsega potekati v dogovoru z imetniki avtorskih in sorodnih pravic, in sicer na osnovi prostovoljno sklenjenih sporazumov;
35. meni, da bi se izjema iz člena 5(3)(b) iz direktive 2001/29/ES dosledno morala izvajati v korist invalidnih oseb;
36. vabi k razmisleku o tveganjih, ki jih za varstvo avtorskih in sorodnih pravic predstavlja izjema pri pravicah reproduciranja in priobčitve v zvezi z znanstvenim raziskovanjem pri izobraževanju na daljavo;
37. meni, da bi znanstveniki in raziskovalci morali sodelovati z založniki v prostovoljnih sistemih za podeljevanje licenc, da bi izboljšali dostop do izobraževalnih in raziskovalnih del; vseeno opozarja na pomen znanstvenih revij, ki igrajo odločilno vlogo pri strokovnem ocenjevanju kot delu potrjevanja ugotovitev univerzitetne raziskovalne dejavnosti in katerih obstoj je finančno odvisen od prihodka iz naslova naročnin;
38. ocenjuje, da je treba spodbujati interoperabilnost med spletnimi storitvami in programsko opremo, ki ponuja storitve, da bi okrepi zakonito ponudbo in razvili konkurenčni spletni trg;
39. meni, da je treba pri delih, ki so jih ustvarili uporabniki, spoštovati avtorske in sorodne pravice in da ni potrebno uvesti nove izjeme za „dela, ki so jih ustvarili uporabniki“;

Uveljavljanje pravic

40. opozarja, da sta gospodarstvo umetniškega trga in ponovno ustvarjanje ogrožena zaradi nedovoljene uporabe, ki zelo škoduje umetniškemu ustvarjanju in tehnološkim inovacijam;
41. se zaveda pomena naložb založnikov v produkcijo vsebin ter njihovo širjenje na papirju in v digitalnih oblikah; poudarja potrebo po učinkovitem preprečevanju delovanja tretjih strani, ki ne spoštujejo evropske zakonodaje o avtorskih pravicah in bi ogrozile te naložbe;
42. meni, da mora boj proti piratstvu vključevati več vidikov: izobraževanje in preprečevanje, razvoj in dostopnost zakonite digitalne ponudbe ter sodelovanje in kaznovanje;
43. podpira graditev okolja, ki bi bilo naklonjeno distribuciji in zakonitemu dostopu do spletnih ustvarjalnih vsebin;
44. poudarja, da je pomembno vsem omogočiti dostop do zaščitene vsebin ob doslednem spoštovanju predpisov o avtorskih pravicah;

45. odločno poziva, naj se pojasni stanje v zvezi s konkurenčnim trgom za avtorske in sorodne pravice na spletu (v luči zadeve CISAC);
46. opozarja, da so dejavnosti spletnih strani, ki brez privolitve imetnikov pravic ponujajo prenos del in storitev, zaščitenih z avtorskimi in sorodnimi pravicami, nezakonite, enako pa velja za izmenjavo del in storitev, zaščitenih z avtorskimi in sorodnimi pravicami na način „vsak z vsakim“ (ang. „peer-to-peer“) brez privolitve imetnikov pravic;
47. podpira zamisel, da bi v državah članicah vzpostavili mehanizme, ki bi na zahtevo imetnikov pravic s postopnim pristopom izvajali nadzor nad spoštovanjem avtorskih pravic na internetu;
48. podpira ukrepe posameznih nacionalnih sodstev proti spletnim stranem, ki nezakonito razširjajo dela na spletu (na primer „The Pirate Bay“);
49. poziva pravosodne organe držav članic, da prekinejo dejavnosti teh spletnih strani;
50. vabi Komisijo, da preuči uporabo člena 8(3) direktive 2001/29/ES in razmisli o bolj učinkovitih sredstvih za boj proti piratstvu, še zlasti na spletu, da bi pripomogli k razcvetu trga spletnih vsebin;
51. spodbuja uvedbo in uporabo novih, brezplačnih in prenosljivih evropskih spletnih tehnologij za identifikacijo in prepoznavanje del ter izraža podporo obstoječim tehnologijam za lažje ločevanje piratskih izdelkov od zakonitih;
52. vabi k razmisleku o odgovornosti internetnih ponudnikov v boju proti piratstvu;
53. zahteva, da internetni ponudniki sodelujejo v naporih za preprečevanje in kaznovanje elektronskega piratstva;
54. poziva k razvoju zakonite ponudbe del na internetu, na primer z znižanjem DDV za digitalne storitve;
55. ocenjuje, da sta izobraževanje in osveščenost bistvenega pomena, in Komisijo poziva, da zagotovi preglednost in medobratovalnost sistemov upravljanja z digitalnimi pravicami;
56. poziva Komisijo, naj področje uporabe prihodnjega evalvacijskega poročila o direktivi 2001/29/ES razširi na uporabo njenega člena 3(2)(a); meni, da bi morala Komisija preučiti nova sredstva za izboljšanje položaja umetnikov izvajalcev, če se oceni, da je uporaba prava, predvidenega z direktivo, nezadostna;

o

o o

57. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.

OBRAZLOŽITEV

I. Avtorske in sorodne pravice v informacijski družbi

Varstvo avtorskih in sorodnih pravic v okviru informacijske družbe je pomemben element razvoja gospodarskega okolja na notranjem trgu.

Z avtorskimi pravicami se avtorju tradicionalno priznata dve glavni premoženjski pravici: pravica reproduciranja in pravica priobčitve javnosti.

Z informacijsko družbo se odpirajo novi trgi, na katerih je mogoče varovana dela uporabljati prek elektronskih izdelkov in interaktivnih storitev.

V tem okviru je varstvo avtorskih in sorodnih pravic eden od pogojev za spodbujanje ustvarjalnosti, inovativnosti in različnih kulturnih identitet.

Avtorske in sorodne pravice niso le naknadno plačilo avtorju za ustvarjeno delo, ampak so hkrati sredstvo, s katerim se ga spodbudi k nadaljnjemu ustvarjanju. Spodbujevalni vidik je še pomembnejši za producente in posrednike pri distribuciji.

Imetnikom pravic mora biti torej omogočeno, da varstvo avtorskih ali sorodnih pravic, kjer so te priznane, uveljavljajo ne glede na državne meje ali načine uporabe, in sicer celo obdobje veljavnosti teh pravic.

Piratstvo v informacijski družbi ovira nadaljnjo ustvarjalno dejavnost, ki mora biti finančno donosna.

Treba je upoštevati dejstvo, da imajo informacijske dobrine netipično strukturo stroškov, saj večina izdatkov odpade na zasnovo in produkcijo.

Treba je preprečiti, da bi tehnološki napredek privedel do izkrivljenja avtorskih pravic

Boj proti piratstvu mora vključevati več vidikov: izobraževanje in preprečevanje, razvoj dostopnosti zakonite digitalne ponudbe ter sodelovanje in kazenske sankcije.

Danes je treba zagotoviti ravnovesje med legitimnimi interesi avtorjev ter interesi javnosti in družbe v skladu s Splošno deklaracijo ZN o človekovih pravicah, katere 27. člen se glasi: *‘(1) Vsakdo ima pravico prosto se udeleževati kulturnega življenja svoje skupnosti, uživati umetnost in sodelovati pri napredku znanosti ter biti deležen koristi, ki iz tega izhajajo. (2) Vsakdo ima pravico do varstva moralnih in premoženjskih koristi, ki izhajajo iz kateregakoli znanstvenega, književnega ali umetniškega dela, katerega avtor je.‘*

Direktiva 2001/29/ES o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi ima trojni cilj:

- – ponovno utrditi avtorske pravice in pravice, ki jih uživajo imetniki sorodnih pravic, ob upoštevanju posebnosti digitalnega okolja;
- – opredeliti sistem izjem za te pravice;
- – zagotoviti pravno varstvo tehničnih ukrepov, uporabljenih za varovanje del in izvedb, da se preprečijo dejavnosti, ki jih imetniki pravic niso odobrili.

Zadevna direktiva je skladna s pogodbama Svetovne organizacije za intelektualno lastnino

(WIPO) o avtorskih pravicah iz leta 1996.

Pri prenosu direktive je bila državam članicam dopuščena velika svoboda, zato občasno v posameznih državah članicah prihaja do pravne negotovosti in do razlik med državami. Veliko določb je namreč izbirnih in lahko države članice po lastni presoji od navedenih pravic sprejemajo številne izjeme, pri čemer jim je – ponekod nekoliko nedoločno – dodeljena skrb za izvajanje pravnega varstva.

II. Elementi za oceno izvajanja direktive 2001/29/ES

Evropska komisija je v poročilu o izvajanju direktive 2001/29/ES o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (SEC 2007/1556) preučila, kako so države članice direktivo prenesle in kako nacionalna sodišča uporabljajo njene člene 5 (izjeme in omejitve), 6 (obveznosti glede tehničnih ukrepov) in 8 (sankcije in pravna sredstva).

Sistem izjem, njegova uporaba in praktični prenos

- – V členu 5 zadevne direktive je najprej določena obvezna izjema (odstavek 1), nato pa so navedene še izbirne izjeme, bodisi samo v zvezi s pravico reproduciranja (odstavek 2) bodisi v zvezi s pravico do reproduciranja ter pravico priobčitve in dajanja na voljo javnosti (odstavek 3), pri čemer se lahko izbirne izjeme razširijo tudi na pravico distribuiranja (odstavek 4).
- Z odstavkom 5 je za izjeme in omejitve različnih izključnih pravic, določenih z zadevno direktivo, vzpostavljeno pravilo „trojnega preizkusa“, saj je v tem odstavku določeno, da se te izjeme in omejitve *„uporabijo le v določenih posebnih primerih, ki niso v nasprotju z normalnim izkoriščanjem dela ali drugega predmeta in ne vplivajo pretirano na legitimne interese imetnika pravic“*. Omenjeni „trojni preizkus“ temelji na členu 9(2) bernske konvencije, ki zadeva pravico do reprodukcije književnih in umetniških del, ter členu 10 pogodb WIPO iz leta 1996.

V členu 5(1) je predvidena izjema za začasna dejanja razmnoževanja, ki so prehodna ali spremljevalna ter so sestavni del tehnološkega procesa.

V členu 2 direktive je zelo na široko potrjena pravica reproduciranja, vendar je v digitalnem okolju reprodukcij veliko in so pogosto kratkotrajne. Kar pa ne pomeni, da jih izključna pravica ne zadeva, zato se za reproduciranje, ki je potrebno zaradi nekaterih načinov komunikacije, uporablja izjema, ki je hkrati edina izjema, ki je v zadevni direktivi določena kot obvezna (člen 5(1)).

Nasprotno je belgijsko sodišče v sodbi z dne 13. februarja 2007 v zadevi Google proti Copiepresse odločilo, da sta kopija spletne strani, shranjena na Googlovem strežniku, in dejstvo, da je na voljo povezava, s katero je javnosti omogočen dostop do zadevne spletne strani, v nasprotju s pravico reproduciranja in pravico priobčitve javnosti.

Vse države članice razen Združenega kraljestva in Irske so z nekaterimi razlikami prenesle izjemo glede reprodukcij za zasebno uporabo, predvideno v členu 5(2)(b). Poleg tega sta

belgijsko in francosko sodišče odločili, da se ta pravica ne uporablja vedno (*Test Achats proti EMI*, Višje sodišče v Bruslju, 9/92005 in *Studio Canal proti S. Perquin in Union fédérale des consommateurs Que Choisir*, pariško Vrhovno sodišče, 28/2/2006).

Izjema iz člena 5(2)(c) v zvezi s posebnimi dejanji reproduciranja, ki jih izvede knjižnica ali druga organizacija in niso storjena zaradi komercialne koristi, ni neomejena. Omeji se na posebne primere, kot je na primer reprodukcija, potrebna za ohranitev del, vključenih v kataloge knjižnic.

Založniki denimo menijo, da so upravičeni do izdaje predhodne odobritve za skeniranje knjige, kar je bilo predmet spora v tožbi proti podjetju Google, ki so jo 6. 6. 2006 2006 pri pariškem okrožnem sodišču (Tribunal de Grande Instance de Paris) vložili družba La Martinière in drugi.

To, da digitalne knjižnice na spletu objavijo delo, lahko za imetnika avtorske pravice predstavlja zelo veliko škodo.

Izjemo za tisk, določeno s členom 5(3)(c), s katero naj bi bilo omogočeno poročanje o aktualnih dogodkih, so nekatere države članice razlagale zelo široko, medtem ko je belgijsko sodišče v sodbi v zadevi Copiepresse proti Googlu odločilo, da v to izjemo ne sodi reproduciranje delov člankov brez komentarja, ki ga je izvajalo podjetje Google. V isti sodbi je bilo odločeno, da se izjema glede citiranja z namenom kritike ali ocene iz člena 5(3)(d) ne uporablja za storitev Google.News.

Izjema iz člena 5(3)(k), kar zadeva uporabo za namene karikature ali parodije, je bila v nacionalne zakonodaje prenesena z občutnimi razlikami: v Združenem kraljestvu na primer ni predvidena, medtem ko je v Nemčiji zelo strogo urejena na podlagi sodne prakse hamburškega regionalnega sodišča (sodba tega sodišča o „thumbnails“ z dne 5. 9. 2003).

Varstvo tehničnih ukrepov

V členu 6 direktive je določeno, da države članice predvidijo pravno varstvo zoper izogibanje kakršnemu koli dejanskemu varovalnemu tehničnemu ukrepu (ang. technological protection measures - TPM) in zoper razširjanje takega izogibanja.

V odstavku 3 člena 6 je opredeljeno, da izraz „tehnični ukrepi“ pomeni „vsakršno tehnologijo, napravo ali komponento, ki je ob običajnem obratovanju namenjena preprečevanju ali oviranju dejanj v zvezi z deli in predmeti sorodnih pravic, ki jih ni dovolil imetnik avtorske pravice ali katere koli sorodne pravice, predvidene v zakonu, oziroma pravice sui generis, ki jo predvideva poglavje III Direktive 96/9/ES“.

V Združenem kraljestvu je High Court of Justice v sodbi iz leta 2005 v zadevi Sony Computer Entertainment proti Ball odločilo, da je treba zato, da bi določen varovalni tehnični ukrep sodil v opredelitev iz člena 6(3), ugotoviti, ali je bil zadevni ukrep izdelan posebej v ta namen („it is necessary to determine whether it is designed in the normal course of its operation to prevent unauthorised use of copyright work in a way which would amount to an infringement of copyright“).

Nemška sodna praksa (sodba iz leta 2005 v zadevi Heise Online) je prepovedala ponujanje programske opreme za izogibanje varovalnim tehničnim ukrepom, kar velja tudi za povezave

s spletnimi stranmi v tujini („offshore website“).

Pojem „dejanski tehnični ukrep“ so prenesle vse države članice razen Slovaške in Švedske.

V odstavku 4 člena 6 je določeno, da lahko države članice – v odsotnosti prostovoljnih ukrepov, ki jih sprejmejo imetniki pravic – sprejmejo primerne ukrepe za zagotovitev izjem pri varstvu varovalnih tehničnih ukrepov v korist upravičencev iz člena 5(2)(a), (b), (c) in (e) ter člena 5(3)(a), (b) ali (e). Širok pojem „primerni ukrepi“ se v državah članicah uporablja različno: v Avstriji, na Češkem in Nizozemskem sploh ni prenesen, na Finskem in Danskem, v Estoniji in Grčiji ter na Madžarskem so bili sprejeti ukrepi mediacije in arbitraže, v Belgiji, Nemčiji in Španiji ter na Irskem je možna tožba pred sodiščem. V Franciji pa je za take primere predvidena upravna tožba.

Sankcije ter varstvo imetnikov avtorskih in sorodnih pravic

V členu 8(3) direktive 2001/29 je določeno, da „[d]ržave članice zagotovijo, da imetniki pravic lahko zahtevajo sodno odredbo proti posrednikom, katerih storitve uporablja tretja stranka in s tem krši avtorske ali sorodne pravice“. Ta člen so izrecno prenesle samo Avstrija, Grčija, Litva in Belgija, medtem ko je v drugih državah članicah zajet v obstoječi zakonodaji.

V zadnjih letih je bilo pred sodišči sproženih več postopkov proti ponudnikom internetnega dostopa in gostiteljem spletnih strani.

Bruseljsko sodišče prve stopnje je 29. junija 2007 družbi Scarlet (prej Tiscali) odredilo, da mora namestiti „filtre“ za preprečevanje izmenjave datotek prek sistemov „vsak z vsakim“ (ang. peer-to-peer). V istem smislu je 10. 2. 2006 dansko sodišče od nekega strežnika zahtevalo, naj prekine spletno povezavo uporabnikom, ki so kršili avtorsko pravico, 25. 10. 2006 pa je bilo (prav tako na Danskem) odrejeno, da mora strežnik TELE2 svojim uporabnikom blokirati dostop do ruske spletne strani AllofMP3.com, ki je omogočala nezakonit prenos glasbenih del.

Zelo občutljiv je sektor „vsak z vsakim“ (ang. peer-to-peer), tj. pojav spletnih strani in programske opreme, s katero si lahko spletni uporabniki med seboj neposredno ali prek skupne spletne strani izmenjujejo datoteke, ki vsebujejo reprodukcije del ali storitev, varovanih s pravicami, ne da bi pred tem pridobili soglasje imetnikov teh pravic (na primer centralizirani Napster ali decentralizirani Kazaa).

Dejavnost spletnih strani, ki presegajo pojav „peer-to-peer“ in ponujajo prenos varovanih del ali storitev brez potrebnih odobritev, je nezakonita in zanjo ni mogoče uporabiti nobene izjeme.

Zato je treba dejavnost spletnih uporabnikov, ki drugim spletnim uporabnikom posredujejo datoteke, obravnavati kot nezakonito dejanje priobčitve javnosti, za katero ni mogoče uporabiti nobene izjeme.

Glede dejavnosti prenosa datotek („download“) je mogoče dvomiti, da gre za dejavnost reproduciranja, za katero bi lahko veljala izjema za zasebno kopiranje (člen 5(2)(b)), ki ga izvede fizična oseba v zasebne namene, ki niso niti neposredno niti posredno komercialni, vendar je treba v tem primeru upoštevati tudi (ne)zakonitost vira.

Na podlagi tega si imetniki pravic danes prizadevajo, da bi dosegli sporazume s ponudniki internetnega dostopa. Predlagajo oblikovanje postopkov za obveščanje o dejavnostih, ki so domnevno nezakonite, da bi lahko ponudniki dostopa v razumnih rokih sprejeli ustrezne ukrepe zoper spletne uporabnike in predložile vse njihove podatke za namen sodnega pregona. Vse to pa je lahko v nasprotju z varstvom osebnih podatkov.

Iz sodbe Sodišča Evropskih skupnosti z dne 29. januarja 2008 v zadevi Telefonica namreč izhaja, da pravo Skupnosti v okviru civilnega postopka ne zavezuje držav članic k razkritju osebnih podatkov za zagotovitev učinkovitega varstva avtorske pravice. Sodišče pri tem poudarja tudi potrebo po uskladitvi varstva različnih temeljnih pravic, kakršna je pravica do spoštovanja zasebnega življenja, s pravico do varstva intelektualne lastnine in pravico do učinkovitega sodnega varstva. Sodba Telefonica potrjuje pomen zaščite intelektualne lastnine in ponudnikov internetnega dostopa in drugih operaterjev, ki sodelujejo z imetniki pravic, ne ovira v boju proti piratstvu na internetu.

8.10.2008

MNENJE ODBORA ZA INDUSTRIJO, RAZISKAVE IN ENERGETIKO

za Odbor za pravne zadeve

o poročilu Komisije o izvajanju Direktive 2001/29/ES o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (2008/2121(INI))

Poročevalka: Silvia-Adriana Țicău

POBUDE

Odbor za industrijo, raziskave in energetiko poziva Odbor za pravne zadeve kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

1. ponovno poudarja, da je informacijska družba osnovni steber Lizbonske strategije, ki temelji tako na dostopu do znanj kot tudi na zaščiti digitalne vsebine s strogim in učinkovitim sistemom varstva avtorske in sorodnih pravic, ter nadalje potrjuje, da mora takšna zaščita spodbujati inovacije, spoštovati tehnološko nevtralnost in upoštevati legitimne interese potrošnikov in ponudnikov internetnih storitev, ki spoštujejo zakone;
2. poudarja, da je treba doseči pravno varnost glede avtorskih pravic v informacijski družbi, in poudarja potrebo po nadaljnjem usklajevanju na tem področju znotraj EU, pa tudi med EU in Združenimi državami;
3. ponovno opozarja, da Direktiva 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi¹ predstavlja bistveni element zakonodaje Skupnosti glede zaščite intelektualne lastnine v digitalnih medijih, skladno s „Pogodbami Internet“ Svetovne organizacije za intelektualno lastnino; poleg tega opozarja, da je ta zakonodaja v praksi delovala dobro in pripomogla k spodbuditi živahne skupnosti v Evropski uniji;
4. ugotavlja, da informacijske tehnologije ustvarjajo potrebo po sodobnih avtorskih in sorodnih pravicah ter da je treba zagotoviti varstvo teh pravic z jasnim ločevanjem med javnimi organi, odgovornimi za zagotavljanje izvrševanja zakonodaje, in ponudniki, ki delujejo v veljavnem pravnem okviru;

¹ *UL L 167, 22.6.2001, str. 10.*

5. opozarja na hitro povečanje vsebin na internetu, ki jih ustvarjajo uporabniki, in na njegov prispevek k ustvarjalnosti; priznava, da gre za sektor, katerega vrednost nenehno rase; ugotavlja, da je izmenjava informacij predpogoj za to in da je treba to upoštevati; v zvezi s tem opozarja, da so dobro premišljene izjeme ravno tako bistvene za zagotavljanje dostopa do znanja, ustvarjanja in inovacij, čeprav varstvo avtorskih pravic spodbuja naložbe in ustvarjanje vsebin;
6. poudarja, da se v poročilu Komisije o uporabi direktive 2001/29/ES ugotavlja, da v posameznih državah članicah obstajajo različni primeri uporabe člena 5, 6 in 8, kar je vodilo v različno razlago in odločanje sodišč v državah članicah, ter znova poudarja, da je to področje postalo poseben del prava;
7. od Komisije zahteva, da nadaljuje s strogim nadzorom uporabe direktive 2001/29/ES in rednim poročanjem Evropskemu Parlamentu in Svetu;
8. pozdravlja sprejetje zelene knjige z naslovom „Avtorske pravice v gospodarstvu znanj“ (KOM (2008)0466) s strani Komisije in Komisijo poziva, da po posvetovanju z vsemi vpletenimi akterji revidira direktivo 2001/29/ES tako, da bi člani 5, 6, in 8 postali natančnejši in bi tako zagotovili uskladitev pravnih opredelitev na področju avtorske pravice v informacijski družbi na ravni Skupnosti;
9. poziva Komisijo, naj pri nadaljnjem ocenjevanju vidikov Direktive 2001/29/ES, vključno z omenjeno zeleno knjigo, upošteva resolucijo Parlamenta z dne 31. januarja 2008 o evropskem raziskovalnem območju: novih perspektivah¹, ki poudarja pomen spoštovanja intelektualne lastnine in izpostavlja, da so naložbe založnikov v infrastrukturo, funkcionalnost in v pobude za navzkrižne reference pripeljale do večjih izboljšav pri širjenju informacij in znanja.

¹ Sprejeta besedila, P6_TA(2008)0029.

IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU

Datum sprejetja	7.10.2008
Izid končnega glasovanja	+ : 34 - : 3 0 : 0
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Jan Březina, Jerzy Buzek, Jorgo Chatzimarkakis, Giles Chichester, Dragoş Florin David, Pilar del Castillo Vera, Den Dover, Nicole Fontaine, Norbert Glante, András Gyürk, David Hammerstein, Mary Honeyball, Ján Hudacký, Romana Jordan Cizelj, Werner Langen, Pia Elda Locatelli, Eluned Morgan, Angelika Niebler, Reino Paasilinna, Atanas Paparizov, Francisca Pleguezuelos Aguilar, Miloslav Ransdorf, Herbert Reul, Teresa Riera Madurell, Paul Rübig, Britta Thomsen, Patrizia Toia, Claude Turmes, Nikolaos Vakalis, Adina-Ioana Vălean
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Manuel António dos Santos, Juan Fraile Cantón, Neena Gill, Pierre Pribetich, Silvia-Adriana Țicău, Vladimir Urutchev
Namestniki (člen 178(2)), navzoči pri končnem glasovanju	José Javier Pomés Ruiz

7.11.2008

MNENJE ODBORA ZA NOTRANJI TRG IN VARSTVO POTROŠNIKOV

za Odbor za pravne zadeve

o poročilu Komisije o izvajanju Direktive 2001/29/ES o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (2008/2121(INI))

Pripravljalnica mnenja: Janelly Fourtjou

POBUDE

Odbor za notranji trg in varstvo potrošnikov poziva Odbor za pravne zadeve kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

1. ugotavlja, da so kreativne industrije sektor v porastu, ki predstavlja 2,6 % BDP Evropske unije (2003) in zaposluje več kot pet milijonov ljudi;
2. poudarja, da je varstvo avtorske in nekaterih sorodnih pravic v informacijski družbi pomemben dejavnik v razvoju gospodarstva na notranjem trgu, na katerem temelji pozitivna dinamika spodbujanja, ustvarjanja, vlaganja in širjenja med evropskimi potrošniki;
3. opozarja, da so Evropska skupnost in države članice dolžne spoštovati mednarodne predpise o avtorskih pravicah, in sicer drugi odstavek 9. člena Bernske konvencije za varstvo književnih in umetniških del iz leta 1986 in 13. člen Sporazuma o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine, čigar pogoje je mogoče najti v odstavku 5 člena 5 direktive 2001/29/ES;
4. poudarja, da je pomembno vsem omogočiti dostop do zaščitene vsebine ob doslednem spoštovanju predpisov o avtorskih pravicah;
5. poudarja, da tehnološki ukrepi ne smejo pretirano ali neupravičeno omejevati pravic potrošnikov, ki zakonito uporabljajo avtorsko zaščitene izdelke;
6. priznava, da široko razširjanje znanja prispeva k družbeni odprtosti in socialni koheziji, poudarja pa, da je visoka raven varstva avtorskih pravic bistvena za intelektualno

ustvarjanje, zato je treba v zvezi s tem najti ravnotežje, da se bo lahko ustvarjalnost vzdrževala in razvijala v interesu vseh;

7. poudarja, da so evropski predpisi o avtorskih pravicah, ki zagotavljajo visoko stopnjo varstva, potrebni za vedno nove inovacije in naložbe izdajateljev v nove elektronske proizvode in storitve, ki bistveno prispevajo k prizadevanjem Evropske unije, da postane najpomembnejše na znanju temelječe gospodarstvo na svetu;
8. ocenjuje, da se izjeme in omejitve v zvezi z avtorskimi in podobnimi pravicami najučinkoviteje zagotavljajo na nacionalni ravni, saj to omogoča sprejetje najprožnejših rešitev v hitro spremenljivi informacijski družbi;
9. ugotavlja, da to prvo poročilo o uporabi členov 5, 6 in 8 direktive 2001/29/ES ne more ponuditi relevantne ocene, saj države članice zamujajo pri prenosu direktive, zato Komisijo poziva, naj svoja prizadevanja usmeri v celovit prenos direktive 2001/29/ES in vseh njenih vidikov ter zagotovi ravnovesje med nagrajevanjem imetnikov pravic in širjenjem v dobro evropskih potrošnikov;
10. obžaluje, da Komisija v svojem poročilu ni upoštevala pravne prakse držav, ki so se Uniji priključile po sprejetju direktive;
11. želi, da bi si Komisija vzela več časa za pripravo obsežnejšega kataloga ukrepov za prenos v nacionalno pravo in prihodnje sodne prakse;
12. meni, da je treba uporabo direktivo postaviti v širši okvir in še posebej upoštevati določbe v zvezi z elektronskim poslovanjem iz Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2000/31/ES z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu¹, Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2004/48/ES z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine² in določbe v zvezi z varovanjem podatkov iz Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 95/46/ES z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov³;
13. ugotavlja, da direktiva 2001/29/ES zagotavlja pravno sredstvo za uveljavljanje pravic in se zavzema za nadaljnji razvoj in uporabo alternativnih načinov, denimo arbitraže, posredovanja in samoregulacije, v katere bi bili vključeni različni akterji iz digitalnega sveta;
14. ocenjuje, da sta izobraževanje in osveščенost bistvenega pomena, in Komisijo poziva, da zagotovi preglednost in medobratovalnost sistemov upravljanja z digitalnimi pravicami.

¹ UL L 178, 17.7.2000, str. 1.

² UL L 157, 30.4.2004, str. 45.

³ UL L 281, 23.11.1995, str. 31.

IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU

Datum sprejetja	6.11.2008
Izid končnega glasovanja	+: 34 -: 1 0: 1
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Mia De Vits, Janelly Fourtou, Evelyne Gebhardt, Martí Grau i Segú, Małgorzata Handzlik, Malcolm Harbour, Christopher Heaton-Harris, Anna Hedh, Iliana Malinova Iotova, Pierre Jonckheer, Kurt Lechner, Lasse Lehtinen, Toine Manders, Catiuscia Marini, Arlene McCarthy, Nickolay Mladenov, Zita Pleštinská, Giovanni Rivera, Zuzana Roithová, Heide Rühle, Leopold Józef Rutowicz, Salvador Domingo Sanz Palacio, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, Marianne Thyssen, Jacques Toubon, Bernadette Vergnaud, Barbara Weiler, Marian Złotea
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Wolfgang Bulfon, Colm Burke, Joel Hasse Ferreira, Andrea Losco, Manuel Medina Ortega, Anja Weisgerber
Namestniki (člen 178(2)), navzoči pri končnem glasovanju	Maddalena Calia, Francesco Ferrari, Mario Mauro, Willem Schuth

IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU

Datum sprejetja	20.1.2009
Izid končnega glasovanja	+: 22 -: 0 0: 0
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Carlo Casini, Bert Doorn, Monica Frassoni, Giuseppe Gargani, Neena Gill, Othmar Karas, Klaus-Heiner Lehne, Katalin Lévai, Antonio López-Istúriz White, Manuel Medina Ortega, Hartmut Nassauer, Aloyzas Sakalas, Eva-Riitta Siitonen, Francesco Enrico Speroni, Diana Wallis, Rainer Wieland, Jaroslav Zvěřina, Tadeusz Zwiefka
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Brian Crowley, Eva Lichtenberger, József Szájer, Jacques Toubon, Ieke van den Burg